

ГЕОПОЛИТИЧЕСКИ И ГЕОИКОНОМИЧЕСКИ ПОЗИЦИИ НА БЪЛГАРИЯ В НАЧАЛОТО НА 21 ВЕК

доц. д-р Георги Маринов
Бургаски свободен университет

GEO-POLITICAL AND GEO-ECONOMICAL POSITIONS OF BULGARIA IN THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY

Assoc. Prof. Georgi Marinov, PhD
Burgas Free University

Abstract: The geo-political and geo-economical positions of Bulgaria are subject of review; the economical conditions as well as the alternatives for improving the geo-economical conditions are considered.

Keywords: Bulgaria, economy, social and technology situation, EU, geo-economics and geo-political positioning

Единодушни и безапелационни са вече всички политически, икономически, технологични, социални, демографски и други оценки, както в количествен, така и в качествен аспекти за състоянието на субекта – държава България в началото на 21 век и след 26 години демократични промени и членство в евроатлантическите структури. Почти е невъзможно да се отговори положително, че страната се развива в някакъв разумен икономически и социален модел, който осигурява поне малко постъпателно и проспериращо развитие на българската държава, нация и народ. Доста опростено е да обвиняваме единствено външния фактор за почти катастрофалното положение на българската държава, след като тя е поставена, поне по презумцията, в същите или аналогични условия, в които се развиват Европейският съюз като цяло и по-голямата част от негови страни-членки с параметри, сходни на българските. Неприятен, но трудно опровергаващ извод, особено ако се направят аналогии с преходни исторически периоди (първият капиталистически период след Освобождението и социалистическия период), когато България се нареждаше по икономически и социални показатели на почетни места в световните класации.

Геополитическо и геоекономическо статукво на България

Как може да се охарактеризира настоящата геополитическа ситуация на България? Може да прозвучи предизвикателно, но България е в тотална **геополитическа и геоекономическа самоизолация**. Въпреки че провежда след поредното геополитическо реструктуриране на света и по-специално в Европа, „твърдо и неотклонно” външна политика за стратегическо сътрудничество и интеграция с Европейския съюз, НАТО и суперсилата – САЩ. Изолацията се доказва с резултатите. А те са повече от негативни. За 26 години активно интегриране в евроатлантическите структури – ЕС и НАТО България е твърде далече от всякакви значими положителни резултати. Обратното се твърди от голословни заявления и твърдения на национални и

политици от ЕС и НАТО, омотани в демократично-словесна мъгла. Интегрирането е само геополитически! Статистика не е нужна, макар, че доказателствата се съдържат именно във всички статистически извори на международните организации, ЕС, вкл. и националната статистика. **Последно място в евросъюза по всички възможни икономически, технологически, социални, демографски и други показатели.** С други думи, субектът България няма никакви реални геополитически и геикономически позиции нито на Балканите, нито в Европа, да не говорим за света. Защото е превърнат от субект в обект!

Ако разшифроваме основанията за тази теза, те се свеждат до следното:

Първо. Тотална загуба на всички стопански предимства, наследени от минали периоди на икономическо развитие. Поради тази причина **почти нулево икономическо присъствие на регионални и международни пазари.**

Второ. Почти 100% зависимост от **чуждестранния капитал** и финансовите ресурси на Европейския съюз, които се планират за усвояване в рамките на индикативните периоди. В т.нар. национална икономика, този капитал, при това без сериозни ПЧИ (вече по-малки от преводите на българските емигранти) в реалния сектор (производство на стоки), доминира във банково-финансовата, търговската и туристическа сфера. Почти **символично** представяне на български капитал, главно в обхвата на семейните, микро, малки и отчасти средни фирми, които оперират предимно в търговския сектор. Едър национален **производителен** капитал изобщо не бе създаден, въпреки милиардите, присвоени като лична частна собственост по време на приватизационните кампании.

Трето. Материалната база на българската част на националната икономиката е отчайващо **технически и морално остаряла**, състояние нетипично даже за ранната научно-техническа епоха. Иновативната и високотехнологична компонента в него варира малко над **към нулата**. Затова пък не са малко изнесените у нас производства на водещи световни високотехнологични фирма за производство главно на софтуер, които реализират на базата на евтин труд супермонополни печалби. **И това някои държавници наричат „аутсорсинг индустрия“?** Показателен е фактът, че по Програма „Хоризонт 2020“ и нейния Механизъм за подкрепа в областта на изследвания и иновации (**Policy Support Facility**) т.нар. **Международен панел** за оценка на научно-иновационната система на България (по проект, спечелен от българското Правителство) даде препоръка, че „България има **историческа възможност!** да засили икономическия си потенциал като увеличи финансирането за наука и иновации поне до 1% от БВП до 2020 г.“. Трябва да отбележим, че този процент, клонящ към нулата, понастоящем трудно се улавя от родната статистика дори с най-съвременни „сензорни статистически прибори“. Освен това се дават още десетина „ценни препоръки“, които са известни и на учениците от гимназиалните класове. Но трябваше да се „усвоят милиона евро“ проектни пари от експертите на Международния панел за да се докаже на българското правителство „доказаното“ от българските учени вече 26 години!

Четвърто. Изключително висока степен на **корпоративен монополизъм на чуждестранния капитал** във всички сфери на обхвата на неговото действие без възможности за **защита** на национални икономически интереси и интересите на българските потребители. Монополизмът се налага най-вече от силни корпорации на страни-членки на ЕС и на САЩ и са под закрилата на международно частната правна юрисдикция, вкл. правото на евросъюза.

Пето. Тотално и необратимо **деиндустриализация на страна**. Това следва само от горната фактология! **По производителност на труда страната се нарежда на последните места в света!** Защо? Защото го няма обекта на една икономика – реалният сектор, особено високотехнологичният?

Шесто. Деаграризация. Селското стопанство, другата силна страна на българската икономика някога, е трудно дори теоретически да бъде квалифицирано като проспериращ отрасъл с неговата изкуствена комасация и силна латифундистка характеристика. Междуотрасловата и секторна дебалансираност и деформациите в него идват преди всичко от системата на финансиране на аграрния сектор в Европейския съюз, която със социалистическия начин на дотиране и субсидиране допринася за доходносни селскостопански дейности, сведени до развитие на няколко зърнени и технически култури у нас. Не е така обаче със аграрната политика на водещите в евро-съюза в селското стопанство държави като Франция, Италия, Германия, Испания, Гърция. Не е толкова сложна прогнозата, какво очаква българското земеделие след намаляване и премахване на субсидиите. Аграрната сигурност на страната следва логиката на негативните тенденции при останалите видове сигурност: териториална, военна, икономическа, социална.

Седмо. Постоянен **отрицателен външнотърговски баланс**. Структурата на износа и вноса е излишно да се коментира. От водещи експортни позиции в европейски и дори световен мащаб (кари, телфери, стругове, селскостопанска продукция) България е неизменно **нетен вносител** на всичко, което се казва техника, иновационни изделия, промишлени суровини и хранителни продукти. Вкл. на пресни зеленчуци и плодове – една забравена минала слава на българското селско стопанство.

Осмо. **Деинтелектуализация** на България в резултат на емиграцията на най-добрите професионални кадри не само в икономиката, но и в медицината, образование и други обществено значими сектори. Дефицитът от работна сила в целия диапазон на квалификация вече е достигнал своята критична точка. За това допринася и изкуствено създадената криза в образователната система, робуването на някакви недоказани и недобре обмислени принципи на Болонската стратегия за европейско образование.

Девето. **Демокрафско-етнически колапс** на българската нация. Последните прогнози са отчайващи и говорят за опасни и трудно обратими тенденции във възпроизводството на човешките ресурси на българите.

Десето. За целия преходен период България няма нито едно **геоикономическо постижение**. Всички геоикономически проекти в българското икономическо пространство са провалени от управляващите, поставяйки се в сервилна позиция на обслужване на чужди геополитически интереси. Лансират се „second hand” енергийни проекти (колекторни връзки, хъбове), които поставят страната в допълнително зависимост, но от нови субекти – Турция, Гърция, Румъния, Сърбия. Комичното е, че това ще е същият руски природен газ, но на по-високи цени! България бе тази, която изнасяше за тях електрически ток и транзитен природен газ. Нито един защитен национален проект като страна-членка на Европейския съюз с геоикономическа характеристика! Точно обратното, блокират се всички проектни геоикономически инициативи в региона на Балканите и Черно море, в които страната ни би могла да бъде водеща. Окончателно са погребани перспективите България да бъде енергиен център на Балканите.

Единадесето. За изключително кратък период влизане в **дългова спирала**, която е недостатъчно обмислена финансова политика на една и съща политическа управ-

ляваща сила. До преди няколко години тя проповядваше обратната философия! Само за първите четири месеца на 2016 г. правителството тегли външни заеми за над 6 млрд. лв. Но още по-интересно е кои субекти ги предоставиха и механизма за бъдещи погасявания! И в двата случая социално-икономическият колапс е очевиден, но се залага дългосрочна и трайна дългова зависимост на България от външни донори, която ще се засилва поради мизерните темпове на нарастване на БВП. Банково-финансовата система на страната е „спокойна и стабилна” като пред „финансова буря”. Тя предстои! В последния доклад на ЕК в рамките на т.нар. Европейски семестър, рамка за управление на ЕС по „План Европа 2020”, България водеше групата на страните-членки с **прекомерен макроикономически и финансов дисбаланс!** За специалистите това означава само едно: стагнираща, дебалансирана макроикономическа и изчерпваща своите ресурси, разбира се финансови (други няма) национална икономика. Икономика, в която уютно живуркат стотици банкови клонове на водещи европейски големи и по-малки банки, МОЛ-ве, комуникационни оператори, туристически „спални” и бивши държавни стратегически промишлени и енергийни обекти, с нулева полза за държавния бюджет (почти винаги нулеви дивиденди – печалба).

Към тази тема могат да бъдат коментирани и анализирани десетки други резултати: а) присвояването на финансови ресурси от еврофондовете или тяхното неефективно и некачествено използване, което се превърна в узаконен манталитет на държавно управление б) корупцията и бюрокрацията като елемент на механизма за присвояване на държавни средства и пари от еврофондовете (1) в неефективното функциониране на туризма, обявен за „стратегически отрасъл” г) нито едно стратегическо енергийно или друго инфраструктурно модално или интермодално трасе през страната и т.н.

По отношение на българската икономика би могъл да се направи **един съществен извод**: тя не е в състояние да **генерира устойчиво нарастване на БВП!** Подчертаваме, че става въпрос за българската икономика, а не за националната. Разлика има и то много съществена! Българското стопанство е някаква странна форма на деформирани пазарни отношения, в която доминира в повечето случаи трудно легитимираният законово личен капитал. Държавната икономика е сведена главно до фискални функции за нуждите на държавната администрация, мизерно поддържане на значимите държавни сфери – отбрана, образование, здравеопазване и социалната област. Преходната политика на държавата ерозира максимално тези области и социалната сфера с безконечни деструктивни реформи. Всичко това допълва нелицеприятната картина на геополитическото и геоикономическо статукво на България в началото на века.

Рисковете и геополитическото бъдеще на България

Анализът на геополитическия и геоикономически вакуум, в който се намира страната би бил непълен, ако не се отчетат реалните вътрешни и външни рискове, които досега, понастоящем и особено в бъдеще ще тласкат страната в една или друга неблагоприятна посока. България търпи няколко вида геополитически натиск (рискове).

На първо място, това са **глобалните рискове**, срещу които страната почти не разполага с никаква защита и следва сяпко реакциите на субекти от по-висш тип: държави, ТНК, мрежи и пр. Затова и по основни предизвикателства като глобалната геополитика и геоикономика, климата, тероризма, бежанската вълна, водните ресурси, ГМО, екология и пр. нямаме собствени визии за реакция, възможности за интерактивни отговори и ефективна защита.

Второ. Още по неясни са позициите по отношения на **регионалната сигурност** (ЕС и НАТО), с всичките и компоненти: икономика, социална област, технологии, демография, бежанци, отбрана, езикова и културна идентичност, културно многообразие. Доминира измамно спокойствие за реална икономическа, военна и социална защита на страната, което не отговаря на реални намерения, политики и възможности на ЕС и НАТО.

Трето. Локалната сигурност (Балканите и Черноморския регион) се очертава **като най-уязвима**, поради нарастващите геополитически, имперски и военностратегически амбиции и интереси на глобални или регионални субекти.

Четвърто. Аспектите на чисто националната сигурност. Нейната интегрирана и сложна същност излиза на преден приоритетен план с много неизвестни и нерешени аспекти.

Така че се формират два вида рискове: външни (първите три) и вътрешни. Според нас водещи са вътрешните. От вътрешните рискове може да се маркират няколко, които определено са **трайна** заплаха за устоите на българската държава, нация и народ, т.е. на интегрираната същност на националната сигурност.

Първият риск е свързан с демографския проблем на България. Но вече става въпрос за **етнодемографска катастрофа!** Защо? Ниската раждаемост, високата смъртност, застаряването на населението, регионалното запустяване и вътрешна миграция към няколко големи градове и изключително високата емиграция се допълват с фатални промени в структурата на етническия състав. Основният етнос – българският е с тенденция към ускорено съкращаване и дори изчезване. Прогнози сочат, че през 2050 г. ромите ще бъдат около 3,5 млн. души, мюсюлмани – 1,2 млн. души и българи – 800 хил. души? (2) Това означава необратим демографски колапс на българската нация.

Вторият вътрешен риск произтича от **високата корупция** по всички етажи на централната и местна власт, която е превърната в норма и стил на законно управление и държавническо поведение. В допълнение бюрокрацията и криминализацията на всички жизненоважни за обществото области ерозират още повече обществено-икономическите, социални и политически системи на страната. Парламентарната демокрация в България е доведена до абсурдни изпълнения!

Третият риск е икономическата ситуация, която накратко се свежда **до невъзможност** да се осигурят условия и предпоставки за постъпателен и проспериращ икономически растеж, въпреки финансовия ресурс от еврофондовете. Изброените по-горе факти сочат, че става въпрос за стопанска разруха и импровизирани управленски решения в икономическата област и в банково-финансовата сфера. Подхранването на този риск са измеренията на вторият риск. България като цяло се развива по изключително успешен „имитационен модел”, симбиоза от политически технологии на външни и вътрешни сили.

От външните рискове най-сериозният е въвличането на България в глобалния геополитически пъзел, но с регионални и локални измерения. Тук се имат предвид главно три неща:

а) Активно тласкане на страната да се противопоставя на естествената околна геополитическа, геоикономическа, конфесионална и социокултурна среда с помощта на сложен арсенал от геополитически и политически технологии. Опасността е повече от очевидна: подкопаване на българския Гео Код и отдалечаване на страната от нейните исторически корени. Така България от суверен субект в международните отношения постепенно се превърна в обект на тези отношения. И активиран обект на

хибридна война, но не от източния, а от западния вектор. От друга страна страната ни се вълчи в различни „хибридни конфликти“ зад които стоят други национални интереси.

б) Заплахите от провежда в региона имперска политика, която издига **неосма-низъмът** като нова регионална, а дори и с претенции за глобална геостратегия и парадигма на развитие. Последствията за България ще имат конкретни за националната сигурност негативни измерения?

в) В контекста на демографската катастрофа на България съвсем други се очертават измеренията за страната ни и по т.нар. миграционен проблем на Европа и на ЕС. Очевидно, „опразващото се икономическо пространство“ на България е добра територия за заселване на имигранти, независимо от причините, които пораждат миграцията. „Балканският миграционен коридор“ само временно се успокои! Предстоят нови миграционни вълни и **тепърва ще се предявяват претенции по този проблем към България като страна-членка на ЕС**. Не малко европейски политици търсят политически решения бежанската маса да се пренасочи към Югоизточното пространство на ЕС и Европа. И ако на Турция се плащат милиарди евро за да не пропуска бежанци към западния ареал на евросъюза, то това едва ли ще се случи на България! А нужни ли са и за какво на България? Смешни са аргументите за компенсиране на намаляващата работна сила в страната, породени най-вече от масираната българска емиграция (пряко следствие от икономическата и социална разруха и тоталното обедняване на населението) с неграмотни, агресивни и дори добре обучени за терористични действия лица.

Материята за рисковете е многоаспектна, но едва ли може да се намери един риск, вътрешен или външен, който да е добре управляван до степен на елиминиране! Иначе конференции и форуми за националната сигурност безброй! С участието на най-висши държавни мъже! Но и досега страната ни няма смислена национална доктрина по сигурността. Е, как ще се управляват рисковете? Затова актуален е роторичният въпрос на проф. Н. Стефанов: „Не е ли неадекватността на българския политически и прочие елит ключова заплаха за националната сигурност за нашата Родина“ (2)

Какво следва „след утрешния ден“ (The Day Tomorrow)?

С други думи казано, имаме ли бъдеще и какво да се прави? (3) Такъв въпрос вече е излязъл от своята реторична стойност. А е реален и дори страшен! Ще се опитаме да маркираме насоки, без да определяме тяхната приоритетност, защото на този етап на съждения, няма такъв приоритет, който да се превърне в темел за спасително надграждане.

1. Много е вероятно (това е надеждата) у българския етнос да се събуди неговият закодиран от древни времена **„биологичен и исторически рефлекс“ за самосъхранение**. Този дълбоко закодиран в древността кодекс ни е спасявал няколко пъти! Той пронизва интегрираната същност на българския Гео Код. Въпросът е кога може да се случи това? Отговорът вече не подлежи на съмнение: при разпадане на сегашната конструкция и модел на политическо управление на страната през последните 26 г. Как? Чрез мощна консолидация и активиране на гражданското общество – организирано и неорганизирано, като се избягнат политическите манипулации. В такава ситуация, олигархично-политическите субекти ще се принудят да последват своите „банкирани“ в други страни и острови парични авоари. А кой елит ще поеме управлението? За един ден не се създават управленци, макар, че това е досегашната практика! Гражданските сили ще имат задачата да излъчат или да „превъзпитат“ остатъците от предишния елит. Доста сложна задача. Но заложихме условието – ако се събу-

ди кодираният етнорефлекс за съмосъхранение на българина. Тук също има едно голямо как? По важното, че е възможно. Така както не само се събуди, но и преомоделира скоростно етнорефлексът на стотици милиони мюсюлмани, вкл. и в България! Следователно по българската терминология нужно ни е **Ново Възраждане!**

Има и **друга опция**, по която трябва да се работи активно. Създаване на „**държава на духа**“. Има се предвид консолидиране на духовната енергия на всички българи по света и концентрирането ѝ в градивна мощ към запазване на сърцето – териториалното, физическото и духовно пространство, което е маркирано като българско от древни времена. В това отношение сме една крачка пред историческия опит на евреите, които създадоха наново това ядро – държавата Израел и оцеляват успешно сред враждебна околна геополитическа и геоикономическа среда. Българската диаспора по света по някои оценки възлиза на 14 млн. души, от които 2 млн. са от преходния период. **България трябва да излъчи своите будители, а не само да се прекланяме на една дата пред тези, които през вековете на съществуване на българската държава са изпълнили своя свещен дълг.**

Трета опция е свързана с излизане от позицията на „мълчание на агнетата“ и да осъзнаем наново историческата си мисия. Защото става въпрос определено за историческа отговорност, която субектът - държава България, под силни външен натиск остави на стихии на съдбата. България, давайки кирилицата – езика, исторически формира траен Код на цяло цивилизовано пространство: православие и славянството. Кириловият Код – кирилицата, е като сакралният символ - Код на християнството – свещеният Граал, независимо какво се подразбира под това. Затова не са случайни опитите да се направят пробиви именно в Кириловия Код: да се изписва българския език с латински (английски) букви и не само в България (в момента тече такъв гнусен процес в Украйна), да се затриват сакрални дати и събития от паметта на българите (Батак, османското иго), да се „пренаписва“ българската история в съвременните учебници и т.н. Списъкът е дълъг за подобни опити! Жалкото е, че се толерират именно от държавни институции, глави и родни политици. Трябва да се гордеем, че различни народности и общности, най-вече в Русия и постсъветското пространство използват кирилицата за формиране на своя самобитна писменост и книжовност. За да се реализира тази опция е потребно едно: **обединителни усилия на държава и народ. Ново Духовно Възраждане!**

2. Промяна на геополитическото и геоикономическо статукво на България. Възможно ли е това при членството ни в ЕС и НАТО? Нужна е конструктивна яснота по въпроса. Не става дума за радикално стратегическо пренареждане на геополитически приоритети в сегашните сложни условия, а за влизане в час с настъпващите промени в глобален, регионален и субрегионален (локален) план. След глобалната икономическа криза, която продължава и се модифицира и може би остава като перманентен процес, се наблюдава известно геополитическо и геоикономическо отрезвяване и консолидиране в определена степен, колкото и да е трудно това, на водещите субекти в света. Определено целта е преформулиране на принципите и преомоделиране на конструкцията на световния геополитически и геоикономически ред. Процесът отдавна тече! Нещо повече, отива към своята финална права. **(4)** Засега българският управленски елит чака някой „чичо Сам“ или „чичо Джо“ да ни вземат отново под своето крило и да му осигури поредното „канче“ от финансови и материални блага.

Трябва да се мисли геополитически смело: от очистване на територията ни от всякакви форми на военни бази до взимане на геополитически и геоикономически

решения единствено в интерес на националната сигурност и защита на българското. Това може да се случи в рамките на сегашното геополитическо статукво на България, но с нови възможности за **диверсификация** на приоритети и то като се използват предимствата на естествената геосреда, в която страната е възникнала и се е развивала векове. Да го кажем директно: тази среда е **православието, славянството, Балканите и Евро Азия** - та. Последната разбира се като пространство между двата Велики Океана. Така, че ЕС остава приоритет, но България трябва да даде своя принос в неговото радикално модернизиране. Ако сили желаят и работят да ни откъснат от тези фундаменти, а същевременно лицемерно и задкулисно се стремят да ги ползват в свои интереси, неминуемо ще се стигне до национална рискова ситуация, обслужваща безусловно геointереси, както на западни, така и на източни субекти. Т.е. до **необратима национална катастрофа**. Големите и водещи субекти рано или късно, по мирен начин или чрез различни форми на конфронтиране ще постигнат **консенсусни** решения. Затова изключително важно е страната да има прогнозна геополитическа позиция за действия в по-близката или по-далечна геосреда. Става въпрос **не да се застава сервилно зад чужди позиции, а да се вмества в техните консенсусни решения и позиции**, извличайки максимална полза за националните интереси. И тъй – като това е висш геополитически пилотаж като мислене, изисква специални геополитически и геоикономически познания и опит. Разработване на национални доктрини, приближаващи се до ефектите на тактиката на неутралитет е невъзможно да се реализира от управляващ елит, който е потънал в своята дребнавост, еснафщина и стремеж за обогатяване на всички поколения, които идват след тях. Глобалното и регионално управление е задкулисно, затова вкарването на такива елементи и в българската геополитика е неизбежно, ако се стремим към обрат. Преходните управленци едва ли си дават сметка, че „режат клона” и на собствените си бъдещи поколения?

Една „неразорана” от българската бъдеща геополитика е региона на **Балканите и Черноморския басейн**. Едно е ясно, че всякакви балкански инициативи се блокират умишлено заради извънбалкански геополитически интереси. Заинтересованите субекти се боят дори от понятие като „балканско сътрудничество и интеграция”. Така е с Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество (ОЧИС), която има близка до ЕС управленска структура и потенциал да реализира сериозни икономически проекти в региона. Но е оставена със затихващи функции. Принципът на „открит регионализъм”, който се прилага широко например в Тихоокеанския регион, е неприемлив в политическите визии на ЕС. До членството в НАТО и ЕС, нашата страна бе една от най-активните членки на ОЧИС, излизаше със смислени предложения за стратегически регионални проекти. Чрез балканско сътрудничество и интеграция България би могла да компенсира немалко финансовите (ембаргото срещу Югославия) и геоикономически загуби, които инкасира през преходния период

Евразийският вектор е табу за българската външна политика, макар че е приоритет именно за тези субекти, които налагат табуто. Защо? Вече подчертахме, че Евразията е естествена геополитическа и геоикономическа среда, в която субектът България задължително трябва да намери свои вектори на развитие. Евразийското пространство е стратегически вектор и за Европейския съюз. Геостратегическият избор на ЕС предстои и в немалката степен бъдещето на евросъюза зависи именно от този избор – към Евразията или към Северна Америка. Трескавото бързване за подписване на стратегическо търговско споразумение между ЕС и САЩ и Канада (обединени в НАФТА) може единствено да се третира като друга гледна точка за бъдещето на евросъюза. С това бъдеще ще бъде обвързана и България! Затова

България като страна-членка на ЕС трябва да намери сили за търсене не толкова на „балансиран“ (досега само губещи), а по-скоро на националноотговорни решения по тези стратегически въпроси.

Една разумна позиция е да се застане зад решение на ЕС за подписване на ново стратегическо споразумение за изграждане на общи икономически пространства за сътрудничество между ЕС и Русия. Както е известно, старото споразумение не се пролонгира поради позициите и то не толкова геостратегически, а по-скоро себични и егоистични исторически обременени на страни като Полша и латвийските страни-членки на ЕС. Естествено и поради позицията на САЩ. Колкото по-рано България ще има избистрена позиция по отношение на релациите Европейски съюз – Русия – Китай – Евразийски икономически съюз (ЕИС), толкова по-добре за българските икономически интереси. И не само икономически, а геополитически и геоикономически. Да припомним ли факта, че България е единствената страна със загубени най-големи търговски позиции на руския пазар? А геоикономическите провали? От кои страни-членки на ЕС бе изместена и се измества? От Полша, Унгария, Чехия, Словакия, Гърция, Турция, Сърбия! **Рано или късно стратегически договор между ЕС и Русия и ЕС - ЕИС ще има!**

Изводът е несложен: **Българската геополитика (ако ще има такава) трябва да работи за обединителни процеси в цялото Евроазиатско пространство, а не да следва сляпо селективната геополитика на Брюксел, която е производна на геополитиката на САЩ.**

3. В икономическата област: отърсване от преклонението към брюкселските внушения за „приоритети“ на българската икономика, като туризма например и да се пристъпи към разработване на дългосрочна (20-годишна стратегия) за **неоиндустриализация (5)** на България. Туризмът, както и селското стопанство, особено в българските им варианти на развитие, могат да имат поддържащи функции на развитие на стабилни и основни индустриални секторни икономики. Това е стопански управленски принцип във всяка една модерна технологична държава. Фактът, че страната е тотално деиндустриализирана, се дължи както на външния фактор, но най-вече на липсата на национална стратегия за развитие в рамките на ЕС. Трябва да се използва текущата политическа визия на ЕС да се работи по политики за „реиндустриализация“ на европейската икономика. Този процес се налага не от безотговорна политика за унищожаване на индустриални сектори (както в България), а по-скоро на безотговорна стратегия на изнасяне (при това с пари от еврофондовете) на стратегически европейски производства в други икономически пространства в търсенето на високи печалби. Преходният управляващ политически елит у нас отдавна се е превърнал в „елементарна геополитическа агенатура“, обслужваща своите лични интереси и работейки усърдно за чужди геointереси – геополитически или геоикономически.

Ядрото на българската неоиндустриализация трябва да бъдат иновативни и високи технологии, които да формират немного, но с разширен експортен потенциал към всички възможни пазари, не само на ЕС. Една пазарна диверсификация ще смекчи почти неотразимия до сега пазарен натиск, идващ от ЕС. Много повече индустриален капитал ще е нужен за да се реанимират индустриални производства, доминиращи в българската икономика преди започването на прехода, дори на ново технологично равнище. И затова вместо да се харчат пари за излишни анализи, че България е технологично изостанала страна-членка на ЕС, трябва да се разработят секторни политики за разкриване и развитие на иновативни производства, които да формират гръбнака на една нова българска икономика с експортно-ориентиран профил. **При такъв подход, при несъгласителски позиции от българска страна, ще се видят**

истинските намерения на стратегите от Брюксел (а и на други стратегически сегашни партньори) за икономическото бъдеще на България. Фразата „така казват в Брюксел, Вашингтон или Москва (началниците)” трябва да остане срамна страница в историята на поведението на българските от(без)говорни политики-управленци.

Провалът на неолибералният модел за пазарна икономика в България е очевиден. Трябва да се търсят други варианти, отчитащи новите реалности в страната, резултат от досегашния криминален преход. България все още има интелектуалният потенциал за разработване на нови национални политики и геостратегии. Освен това имаме опита на десетки проспериращи държави на Запад и Изток, в рамките на ЕС или извън него. Но българският модел на развитие не търпи прилагане на такъв опит. Само след няколко години започва нова ера в глобалната геополитика и геоикономика. Пълна илюзия е, че някоя сила ще се погрижи за България да й осигури икономически и социален комфорт в новата глобална икономическа и финансова матрица за развитие на света.

Литература:

1. По данни на Икономическия институт на БАН реалният принос на европейските пари за нарастване на БВП на България е повече от скромно: за 2014 г. между 0,1 и 0,6%. 3700 фирми и физически лица, свързани в 100 юридически лица са присвоили през периода 2017-2013г. 75% от директните плащания (над 1 млрд. лв.) и 76% (над 6 млрд. лв.) по всички програми в земеделието. (в. Търговски вестник, 13.06.2016 г.)
2. Стефанов Н. Международна конференция. Рисковете за националната сигурност на България. 15.04. 2016. (в. Търговски вестник)
3. Термин, използван от психолога Георги Христов в своя публикация (25.04. в. Търговски вестник)
4. През 2018 г. се приемат новите „световни” правила, т.нар. BASEL III, които ще са в основата на матрицата за функционирането на глобална финансова и банкова система през следващите 20 години. Този път обаче, освен основният глобален играч като САЩ + сателитни партньори (ЕС и Япония) в конструирането на новия модел, на практика база за нов геополитически ред, ще участват активно и субекти като Китай, Русия и други страни от БРИКС и от групата на бързо развиващите се икономики. Предполага се, че субект като Англия ще има претенции за по-комфортно място в новата матрица, което обяснява и сегашната политическа истерия на Острова да остават или да излязат от ЕС, както и несъгласувания със САЩ „завой” към Китай.
5. В лексикона на ЕС, и у нас се използва класическият термин – „реиндустриализация”. Считаме, че той е подходящ за страни, в които е съхранена наследената индустриалната материално-техническа база, професионалната и инженерна работна сила и някакъв качествен иновативен потенциал. Но в страни като България, където се налага да се започне от „кота 0”, той е неуместен.